

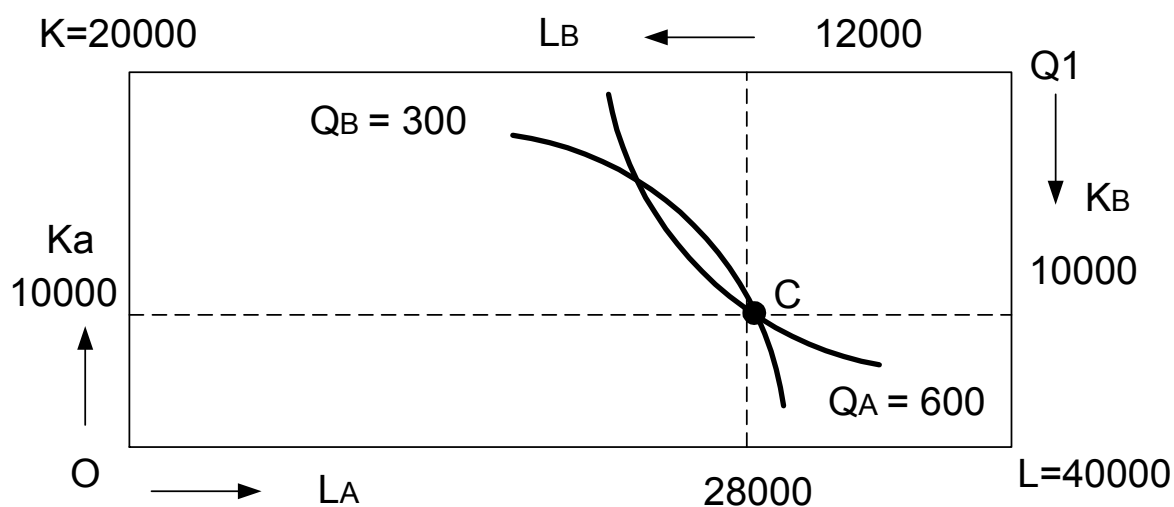
Міністерство освіти і науки України

Харківська національна академія міського господарства

С.Б. Тимофієва

**ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„МІКРОЕКОНОМІКА”**

**для студентів 3 курсу заочної форми навчання
напряму підготовки: 0501 (6.030509 „Облік і аудит”
та 6.030504 „Економіка підприємства”).**

Харків – ХНАМГ – 2009

Програма та робоча програма навчальної дисципліни „Мікроекономіка” для студентів 3 курсу заочної форми навчання напряму підготовки: 0501 (6.030509 „Облік і аудит” та 6.030504 „Економіка підприємства”).– Харків: ХНАМГ, 2009 – 44 с.

Укладач : С.Б.Тимофієва

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Рецензент: доцент, кандидат економічних наук Островський І.А.

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії,
протокол №9 від 5 травня 2009

	Стор.
Вступ	4
1. Програма навчальної дисципліни	6
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	6
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	7
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	11
1.4. Рекомендована основна навчальна література	12
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни	13
2. Робоча програма навчальної дисципліни	15
2.1. Структура навчальної дисципліни	15
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни	16
2.3. Розподіл часу за змістовими модулями та формами навчальної роботи	26
2.4. Розподіл часу самостійної роботи	30
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту	35
2.6. Порядок та критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів	35
2.7. Інформаційно – методичне забезпечення	39
2.8. Додатки	41

Вступ

Будь-яка економічна діяльність, у кінцевому підсумку, зводиться до прийняття рішень про те, що, як, скільки і для кого виробляти продукт, що задовольняє різноманітні людські потреби. Економічні суб'єкти інтуїтивно прагнуть звести свої витрати до мінімуму і отримати максимальний зиск.

Необхідність вибору обумовлена наявністю постійних суперечностей між потребами й бажаннями, з одного боку, і можливостями їх задоволення, з другого.

Від чого ж залежать рішення, що приймаються? Чи існують які-небудь закономірності, що визначають вибір економічних суб'єктів? Відповідь на ці та інші запитання дає мікроекономічний аналіз.

У зв'язку з цим важливого значення набуває підготовка висококваліфікованих фахівців, які могли би урахувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності; на підставі моделей поведінки споживача прогнозувати максимізацію загальної корисності та платоспроможності домашнього господарства за фактичних бюджетних обмежень; формувати й обробляти необхідну інформаційну базу щодо конкурентного середовища підприємства; опрацьовувати параметри становища підприємства в порівнянні з конкурентами, визначати конкурентні переваги.

Рейтингова система оцінки знань студентів є частиною нових технологій навчання, яка значною мірою відповідає новим соціально-правовим умовам.

Рейтингова система спрямована на підвищення виховної ролі навчальної дисципліни, стимулює самостійну роботу студентів, спонукає їх до ініціативи.

Рейтингова система містить в собі не тільки оцінку успішності навчання, але й активізує студентів на придбання заохочувальних балів, посилює соціально-психологічні стимули, враховує несумлінність у навчальні за допомогою штрафних балів. Одним з елементів рейтингової системи є тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів, який дозволяє ефективно і об'єктивно оцінювати успішність студентів.

Дисципліна „Мікроекономіка” є нормативною дисципліною для підготовки бакалаврів галузі знань – 0305 „Економіка та підприємництво” напрямів підготовки: 6.030509 „Облік і аудит” та 6.030504 – „Економіка підприємства”.

Програма розроблена на основі:

- ГСВОУ ОКХ бакалавра напряму підготовки 0501–„Економіка і підприємництво” 2004 р.
- ГСВО ОПП підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501– „Економіка і підприємництво” 2006 р.
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030509 – „Облік і аудит”, 30.08.2007 р.
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030504 – „Економіка підприємства”, 30.08.2007 р.
- Навчальні плани підготовки бакалаврів за напрямками 6.030509 – „Облік і аудит” та 6.030504 – „Економіка підприємства”, 2007 р.

Програма ухвалена кафедрою економічної теорії (протокол № 1 від 30 серпня 2007 р.) та Вченою радою факультету Економіки і підприємництва.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. 1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета вивчення: формування ринково орієнтованого економічного світогляду і знань щодо методів прийняття оптимальних господарських рішень за наявних обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Завдання вивчення: надання знань про базові положення мікроекономічної теорії; прищеплення навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу; підготовка до вивчення прикладних дисциплін, що базуються на мікроекономічній теорії.

Предмет вивчення у дисципліні: поведінка економічних суб'єктів і механізм прийняття рішень за обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Політична економія	Міжнародна економіка
	Національна економіка
	Регіональна економіка

1. 2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль

Мікроекономіка

(5,0 / 180)

ЗМ 1. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

Тема 1.1. Предмет і метод мікроекономіки.

1. Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Крива виробничих можливостей, її значення у мікроаналізі.
2. Предмет і функції мікроекономіки.
3. Методологічні засади мікроекономіки.

Тема 1.2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача.

1. Свобода вибору і суверенітет споживача.
2. Поняття корисності, її особливості та спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність, їх графічний аналіз.
3. Припущення в теорії споживання. Поняття рівноваги споживача.
4. Закони Госсена, їх роль в теорії споживання. Кардиналістська (кількісна) модель оптимізації споживчого вибору.

Тема 1.3. Ординалістська теорія поведінки споживача.

1. Аксіоми ординалістської теорії корисності (система переваг споживача, її основні елементи).
2. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій.
3. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Карта байдужості.
5. Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія, її рівняння і графічна побудова. Рівновага споживача за ординалістською концепцією.

Тема 1.4. Аналіз поведінки споживача.

1. Реакція споживача на зміни його доходу і цін. Графічний аналіз ліній „доход – споживання” та „доход – ціна”. Криві Енгеля.
2. Ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена.

3. Надлишок споживача: поняття, утворення, зміна.

ЗМ 2. ПОПИТ, ПРОПОЗИЦІЯ, ЇХ ВЗАЄМОДІЯ. КОНЦЕПЦІЯ ЕЛАСТИЧНОСТІ.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

Тема 2.1. Попит та пропонування, їх взаємовідносини.

1. Попит, закон попиту. Цінові й нецінові детермінанти попиту.
2. Пропозиція, закон пропозиції. Фактори пропозиції.
3. Ринкова рівновага та проблема її сталості.

Тема 2.2. Концепція еластичності.

1. Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до змін цін на товари, її фактори, ступені та коефіцієнти.
2. Методика обчислення та параметри значень коефіцієнтів еластичності попиту за доходом та перехресного.
3. Еластичність пропозиції, її фактори. Методика обчислення рівня еластичності пропозиції.

ЗМ 3. ТЕОРІЯ ВИРОБНИЦТВА.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

Тема 3.1. Мікроекономічна модель підприємства.

1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, його організаційні форми і функції.
2. Мотивація поведінки підприємства. Фактор часу і періоди функціонування підприємства.

Тема 3.2. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.

1. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором і її графічне відображення. Властивості виробничої функції.
2. Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива однакового продукту (виробничої байдужості) – ізокоства, її властивості. Карта ізоквант.

3. Сукупний, середній та граничний продукт (аналітичний та графічний аналіз). Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва.
4. Заміщення факторів виробництва. Віддача від масштабу: постійна (стала), зростаюча, спадна.
5. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Умови комбінації (заміщення) факторів. Лінія однакових витрат – ізокоста . Карта ізокост. Оптимум товаровиробника.

Тема 3.3. Витрати виробництва.

1. Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до визначення.
2. Часткова варіація факторів виробництва і функції витрат.
Короткострокові витрати, їх графічний, алгебраїчний та вербальний аналіз. Закон неминучого зростання граничних витрат.
3. Довгострокові витрати. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

ЗМ 4. ТЕОРІЯ РИНКОВИХ СТРУКТУР. РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

Тема 4.1. Ринок досконалої конкуренції.

1. Поняття ринкової структури. Кількісні методи оцінки структури ринку.
2. Ознаки й умови досконалої конкуренції.
3. Конкурентна стратегія фірми у короткотерміновому періоді.
4. Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді.
5. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 4.2. Монопольний ринок.

1. Модель „чистої” монополії та її основні ознаки.
2. Монопольний ринок у короткостроковому періоді.
3. Оптимум монополії у довгостроковому періоді.
4. Цінова дискримінація: поняття, умови, різновиди.

5. Економічні наслідки монополізму.

Тема 4.3. Олігополія та монополістична конкуренція.

1. Олігополія, її сутність та основні ознаки.
2. Основні моделі олігопольної поведінки.
3. Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами.

Економічні наслідки олігополії.

4. Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції. Фактори диференціації продукту.
5. Ринкова поведінка монополістичного конкурента у короткостроковому періоді.
6. Поведінка фірми монополістичного конкурента у довгостроковому періоді.
7. Економічна ефективність і монополістична конкуренція.

Тема 4.4. Ринок факторів виробництва.

1. Теорія граничної продуктивності та попит на ресурси.
2. Зміни у попиті на ресурси, його еластичність. Оптимальне співвідношення ресурсів.
3. Ціноутворення на ринку ресурсів. Праця як фактор виробництва, її мобільність.
4. Ринок капіталу. Капітал як ресурс тривалого використання, форми капіталу.
5. Ринок природних ресурсів.

ЗМ 5. РІВНОВАГА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКОВОЇ СИСТЕМИ.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

Тема 5.1. Загальна рівновага та економіка добробуту.

1. Часткова та загальна рівновага. Засади аналізу загальної рівноваги. Моделі загальної рівноваги: неокласична (Вальрасівська) та кейнсіанська.
2. Критерій та оптимум Парето.
3. Теорія загальної рівноваги та політика у галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту. Перша та друга теореми економіки добробуту.

Тема 5.2. Інституціональні аспекти ринкового господарювання.

1. Зовнішні ефекти: негативні та позитивні зовнішні ефекти.
2. Суспільні блага та ефективність.
3. Оптимізація суспільного вибору. Економічна оцінка суспільних проектів.

1. 3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

.Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Репродуктивний рівень. Ураховувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності.	Виробнича	Організаційна
Алгоритмічний рівень. На підставі моделей поведінки споживача прогнозувати максимізацію загальної корисності та платоспроможності домашнього господарства за фактичних бюджетних обмежень. Формувати й обробляти необхідну інформаційну базу щодо конкурентного середовища підприємства. Визначати ціни та обсяг виробництва в умовах конкуренції.	Виробнича	Організаційна
Евристичний рівень. Прогнозувати оптимальні витрати на виробництві та максимальні прибутки за короткотерміновий та довготерміновий періоди. Опрацьовувати параметри становища підприємства в порівнянні з конкурентами, визначати конкурентні переваги.	Виробнича	Організаційна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Базилевич В.Д. Мікроекономіка: підручник. К.: Знання, 2007. – 677 с.
2. Гальперин В.М., Игнатьев С.М., Моргунов В.И. Микроэкономика: Учебник в 2-х частях. СПб.: Питер, 2001.
3. Задоя А.О. Мікроекономіка, Курс лекцій та вправи, - К.: Знання, 2002.— 211 с.
4. Макконнелл К., Брю С. Экономикс. Принципы, проблемы и политика. – М.: инфра, 2000. – Том 2. – 400 с.
5. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. – 2-е изд., зим. – М.: Норма, 2005. – 560 с.
6. Селищев А.С. Микроэкономика: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2005.
7. Селищев А.С. Практикум по микроэкономике. – СПб.: Питер, 2006. – 208 с.
8. Тимофієва С.Б., Шекшуєв О.А. Мікроекономіка. Тексти лекцій та завдання до основних тем курсу (для студентів усіх форм навчання економічних спеціальностей). – Х.: ХНАМГ, 2004.
9. Тимофієва С.Б., Стадник Г.В. Тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів з модуля „Мікроекономіка”. Тестові завдання за змістовими модулями для студентів усіх форм навчання напрямів підготовки „Економіка підприємства” та „Облік і аудит”. – Х.: ХНАМГ, 2007.(№ 644).
10. Тимофієва С.Б. Методичні вказівки до організації самостійної роботи,
11. практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни „Мікроекономіка” для студентів 2 курсу денної та 3 курсу заочної форм навчання напрямів підготовки: 6. 030504 „Економіка підприємства” та 6. 030509 „Облік і аудит”. – Х.: ХНАМГ, 2009.

1. 5. Анотація програми навчальної дисципліни

Мікроекономіка

Мета вивчення: формування ринково орієнтованого економічного світогляду і знань щодо методів прийняття оптимальних господарських рішень за наявних обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Предмет дисципліни: поведінка економічних суб'єктів і механізм прийняття рішень за обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Змістові модулі: теорія поведінки споживача, попит, пропозиція, їх взаємодія та концепція еластичності; теорія виробництва; теорія ринкових структур, ринок факторів виробництва; рівновага та ефективність ринкової системи.

Микроэкономика

Цель изучения: формирование рыночно ориентированного экономического мировоззрения и знаний относительно методов принятия оптимальных хозяйственных решений в условиях ограниченности ресурсов и альтернативных возможностей их использования.

Предмет дисциплины: поведение экономических субъектов и механизм принятия решений в условиях ограниченности ресурсов и альтернативных возможностей их использования.

Модули содержания: теория поведения потребителя, спрос, предложение, их взаимодействие и концепция эластичности; теория производства; теория рыночных структур, рынок факторов производства; равновесие и эффективность рыночной системы.

Microeconomics

Purpose of study: forming of the market oriented economic world view and knowledge's in relation to the methods of acceptance of optimum economic decisions in the conditions of narrow-mindedness of resources and alternative possibilities of their use.

Article of discipline: conduct of economic subjects and mechanism of acceptance of decisions in the conditions of narrow-mindedness of resources and alternative possibilities of their use.

Modules of maintenance: theory of conduct of user, demand, suggestion, their co-operation and conception of elasticity; theory of production; theory of market structures, market of factors of production; equilibrium and efficiency of the market system.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни „Мікроекономіка”

Призначення: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5,0 Загальна кількість годин – 180 Змістових модулів – 5	Галузь знань – 0305 „Економіка та підприємництво” Напрями підготовки: 6.030509 – „Облік і аудит” та 6.030504 – „Економіка підприємства” Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	Нормативна Рік підготовки 3-ий Семестр –5 О і А / ЕП Аудиторні заняття: 20 / 18 год. Лекції – 12 / 10 год. Практичні заняття – 8 год. Самостійна робота – 160 / 162 год. Види підсумкового контролю: екзамен – 6 семестр.

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 11,2% до 88,8% (для О і А); 10% до 90% (для ЕП).

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та практичних. Лекційний матеріал дає студентові основу знань з тих, чи інших проблем мікроекономічного аналізу орієнтує студентів у різноманітті навчальної літератури. Метою практичних занять – є поточна перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу з окремих тем дисципліни, які винесені на семінари. Крім цього на практичних заняттях, які проводяться під час екзаменаційної сесії, передбачається проведення комплексно-модульного контролю, тобто перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу кількох тем курсу. На

практичні заняття виносяться найважливіші й найскладніші питання дисципліни. При підготовці до практичних занять потрібно передусім прочитати конспект лекцій з відповідної теми, вивчити понятійний апарат і досягнути логіку навчального матеріалу. Далі доцільно звернутися до вивчення рекомендованої літератури відповідно до певної теми. Велике значення у процесі вивчення й закріплення знань має самостійна робота студентів, завданням самостійної роботи є також отримання більш глибоких знань, як результату вивчення додаткових літературних джерел.

Робоча програма, матеріали для проведення лекційних, практичних та розподіл часу за змістовими модулями та формами роботи розроблені відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

2.2 Тематичний план навчальної дисципліни.

Пристаючи до вивчення дисципліни „Мікроекономіка” студенти повинні познайомитися з програмою навчальної дисципліни, досягнути її структуру та основні методи й форми навчання. Уявити основні види і форми контролю знань, умінь і навичок.

Тематичний план дисципліни „Мікроекономіка” складається із п'яти змістових модулів, кожен з яких включає певні навчальні елементи та питання, які розкривають механізм мікроекономічного аналізу.

Модуль *Мікроекономіка* (5,0 / 180)

ЗМ 1. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА.

Навчальні елементи (теми)

Тема 1.1. Предмет і метод мікроекономіки.

1. Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Крива виробничих можливостей, її значення у мікроаналізі. Альтернативна вартість ресурсів.

Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів, раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.

2. Предмет і функції мікроекономіки. Становлення мікроекономіки як науки. Роль К. Менгіра, А. Маршалла, Л. Вальраса в становленні мікроекономіки. Основні питання мікроекономіки. Об'єкт вивчення та функції мікроекономіки.
3. Методологічні засади мікроекономіки. Графічний аналіз, моделювання: графічне, аналітичне, табличне. Оптимізація й визначення рівноваги тощо.

Тема 1.2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача.

1. Свобода вибору і суверенітет споживача. Сутність суверенітету споживача, його умови. Мотиви та результати обмеження свободи вибору споживача. Зв'язок „споживач – виробник”.
2. Поняття корисності, її особливості та спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність, їх графічний аналіз. Корисність, її види та шкала. Гранична корисність, її графік. Скупна корисність: визначення, графік. Взаємозв'язок сукупної і граничної корисності. Закон спадної граничної корисності.
3. Припущення в теорії споживання. Поняття рівноваги споживача. Раціональність поведінки споживача. Обмеження споживацького вибору. Незалежність вибору споживача. Визначеність споживчих переваг.
4. Закони Госсена, їх роль в теорії споживання. Кардиналістська (кількісна) модель оптимізації споживчого вибору. Перший закон Госсена, сутність і значення в теорії споживання. Зважена гранична корисність. Другий закон Госсена. Умови рівноваги споживача за кардиналістською теорією корисності.

Тема 1.3. Ординалістська теорія поведінки споживача.

1. Аксиоми ординалістської теорії корисності (система переваг споживача, її основні елементи). Здатність до ранжування альтернатив. Транзитивність переваг. Не насиченість благами. Субституціональність.

2. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій. Функція корисності, її модифікації.
3. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Карта байдужості. Властивості кривих байдужості. Гранична норма заміщення благ: сутність методика обчислення. Наслідок динаміки норми заміщення у поясненні форми кривих байдужості. Карта байдужості, можливі її конфігурації.
5. Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія, її рівняння і графічна побудова. Рівновага споживача за ординалістською концепцією. Визначення нахилу бюджетної лінії та куту нахилу внаслідок зміни цін на благо. Вплив зміни доходу споживача на положення бюджетної лінії та на процес споживання. Оптимізація споживчого вибору за ординалістською концепцією, її графічна та аналітична інтерпретація.

Тема 1.4. Аналіз поведінки споживача.

1. Реакція споживача на зміни його доходу і цін. Графічний аналіз ліній „доход – споживання” та „доход – ціна”. Криві Енгеля. Лінія „доход – споживання”, її нахил як свідчення ставлення споживача до благ. Поняття „нормальних” і „низькоякісних” товарів. Криві Енгеля, їх побудова. Закон Енгеля – Швабе. Зміна вибору споживача у результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії „ціна - споживання”.
2. Ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу і ефект заміщення. Одно-та різнонаправлений вплив ефектів. Парадокс Гіффена.
3. Надлишок споживача: поняття, утворення, зміна. Утворення надлишку споживача в результаті перевищення корисності над ціною. Сукупний надлишок споживачів та формування ринкового попиту на певний товар.

ЗМ 2. ПОПИТ, ПРОПОЗИЦІЯ, ЇХ ВЗАЄМОДІЯ. КОНЦЕПЦІЯ ЕЛАСТИЧНОСТІ.

Навчальні елементи (теми)

Тема 2.1. Попит та пропонування, їх взаємовідносини.

1. Попит, закон попиту. Цінові й нецінові детермінанти попиту. Закон попиту, функція попиту, крива попиту. Зміна попиту і зміна обсягу попиту. Цінові і нецінові фактори попиту (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). Ринковий попит як сума індивідуальних (означення, побудова графіку).
2. Пропозиція, закон пропозиції. Фактори пропозиції. Функція пропозиції, крива пропозиції. Зміна пропозиції і зміна обсягу пропозиції. Цінові і нецінові детермінанти пропозиції (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).
3. Ринкова рівновага та проблема її сталості. Взаємодія попиту й пропозиції. Поняття рівноваги, надлишку, дефіциту. Ринкова ціна і ціна рівноваги, обсяг рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія змін попиту і пропозиції. Вплив податків і дотацій на ринкову рівновагу.

Тема 2.2. Концепція еластичності.

1. Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до змін цін на товари, її фактори, ступені та коефіцієнти. Методичні підходи до обчислення показника еластичності. Ступені цінової еластичності попиту Чинники цінової еластичності попиту, особливості їх впливу. Взаємозв'язок між ціною і валовим виторгом за різної еластичності.
2. Методика обчислення та параметри значень коефіцієнтів еластичності попиту за доходом та перехресного. Сутність коефіцієнту еластичності попиту за доходом, параметри його значень для „нормальних” і „неякісних” товарів. Практичне використання концепції „перехресної” еластичності попиту для обґрунтування цінової політики продавців (виробників) взаємозв'язаних товарів.

3. Еластичність пропозиції, її фактори. Методика обчислення рівня еластичності пропозиції. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції. Коефіцієнт еластичності пропозиції. Перехресна еластичність пропозиції та її вплив на стратегію товаровиробника.

ЗМ 3. ТЕОРІЯ ВИРОБНИЦТВА.

Навчальні елементи (теми)

Тема 3.1. Мікроекономічна модель підприємства.

1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, його організаційні форми і функції. Підприємство як закупівельна система, товаровиробник та продавець. Організаційні форми та функції підприємства.
2. Мотивація поведінки підприємства. Фактор часу і періоди функціонування підприємства. Головні задачі: що виробляти (продукція, роботи, послуги), як виробляти (технологія, виробництва), для кого виробляти (ринки, споживачі, ціни). Фактор часу і періоди функціонування підприємства: миттєвий, короткий і тривалий.

Тема 3.2. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.

1. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором і її графічне відображення. Властивості виробничої функції. Феномен „згасання” виробничої функції. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва.
2. Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива однакового продукту (виробничої байдужості) – ізокоста, її властивості. Карта ізоквант. Заміщення факторів виробництва. Гранична норма технологічного заміщення. Можливі конфігурації ізоквант.
3. Сукупний, середній та граничний продукт (аналітичний та графічний аналіз). Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва. Графічний і аналітичний аналіз динаміки загального, середнього і

граничного продуктів. Аналіз дії правила спадної віддачі змінного фактора виробництва.

4. Заміщення факторів виробництва. Віддача від масштабу: постійна (стала), зростаюча, спадна. Умови та графічний аналіз заміщення факторів виробництва. Постійна реакція АР. Зростаюча реакція АР. Спадна реакція АР. Показник еластичності випуску від масштабу. Однорідна виробнича функція. Неоднорідна виробнича функція. Теорема Векселя – Джонса.

5. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Умови комбінації (заміщення) факторів. Лінія однакових витрат – ізокоста. Карта ізокост. Оптимум товаровиробника. Спільний графік однакового продукту та однакових витрат. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми в короткому та тривалому періодах. Межі розширення у короткому періоді. Оптимальний шлях розвитку в тривалому періоді.

Тема 3.3. Витрати виробництва.

1. Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до визначення. Альтернативні витрати та їхній склад. Явні витрати. Неявні витрати. Економічні витрати. Бухгалтерські витрати.

2. Часткова варіація факторів виробництва і функції витрат. Короткострокові витрати, їх графічний, алгебраїчний та вербальний аналіз. Закон неминучого зростання граничних витрат. Постійні та змінні витрати, їх графіки. Сукупні, середні та граничні витрати (економічний, аналітичний, графічний аналіз).

3. Довгострокові витрати. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Ізоквантна, пропорційна та ізоклінна варіація факторів виробництва та функція витрат. Криві тривалих витрат (сукупні і середні). Види кривих тривалих середніх витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми в процесі довготермінової стратегії розвитку.

ЗМ 4. ТЕОРІЯ РИНКОВИХ СТРУКТУР. РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА.

Навчальні елементи (теми)

Тема 4.1. Ринок досконалої конкуренції.

1. Поняття ринкової структури. Кількісні методи оцінки структури ринку. Визначення поняття „ринкова структура”. Розуміння понять: „однорідність продукції”, „легкість входу”, „легкість виходу”, „значна доля”, „рівний доступ до інформації”. Порогова доля ринку. Індекс Лернера. Індекс Херфіндаля – Хіршмана (Н-індекс). Індекс Лінда. Проблема визначення кордонів ринку.
2. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Головна проблема теорії фірми. Основні риси ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Графічне зображення попиту, середнього, граничного й сукупного доходу фірми.
3. Конкурентна стратегія фірми у короткотерміновому періоді. Поведінка конкурентної фірми у короткостроковому періоді. Два підходи до визначення оптимальних обсягів випуску (економічний, аналітичний, графічний аналіз). Доцільність продовження чи припинення виробництва у короткостроковому періоді за досконалої конкуренції (графічний і аналітичний аналіз).
4. Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Припущення довгострокового періоду. Довгострокова рівновага конкурентної фірми, галузі та механізм її підтримки (графічний, аналітичний та економічний аналіз).
5. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Досконала конкуренція та ефективність. Ефективність виробництва. Ефективність розподілу ресурсів. Переваги та недоліки досконалої конкуренції.

Тема 4.2. Монопольний ринок.

1. Модель „чистої” монополії та її основні ознаки. Характеристика ринку чистої монополії. Ознаки чистої монополії.
2. Монопольний ринок у короткостроковому періоді. Поведінка фірми-монополіста у короткостроковому періоді. Одночасний вибір монополістом

ціни та обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Правило максимізації прибутку.

3. Оптимум монополії у довгостроковому періоді. Оптимум монополії у довгостроковому періоді: розмір фірми менший за оптимальний; розмір фірми більший за оптимальний; оптимальний розмір фірми (економічний, аналітичний, графічний аналіз).

4. Цінова дискримінація: поняття, умови, різновиди. Поняття цінової дискримінації, умови для її здійснення. Основні види та форми цінової дискримінації.

5. Економічні наслідки монополізму. Види монополій. Економічні наслідки монополізму. Порівняльний аналіз конкурентної та монопольної рівноваги.

Тема 4.3. Олігополія та монополістична конкуренція.

1. Олігополія, її сутність та основні ознаки. Основні риси олігополії. Аналіз взаємовідносин двох товаровиробників у статиці. Модель Курно: договірна і конкурентна рівновага. Інтерпретація дуополії – моделі Бертрана, Еджуорта, Штакельберга.

2. Основні моделі олігопольної поведінки. Теорія „ ламаної кривої попиту”. Олігополія заснована на тайній змові, її графічний аналіз. Антитрестовське законодавство як чинник, що протидіє таємній змові. Мовчазна згода (тип лідерства в цінах). Модель цінової поведінки олігополії за принципом „ витрат плюс”. Теорія ігор у поведінці олігополіста. Матриця ігор.

3. Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії.

4. Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції. Фактори диференціації продукту. Характеристика монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція. Диференціація продукту: сутність та фактори.

5. Ринкова поведінка монополістичного конкурента у короткостроковому періоді. Вибір оптимального обсягу виробництва фірми, що максимізує свій прибуток. Вибір оптимального обсягу виробництва фірмою, що мінімізує

збитки. Модель Чемберліна, модель Гутенберга (модель двічі зламаної кривої попиту).

6. Поведінка фірми монополістичного конкурента у довгостроковому періоді. Монополістична конкуренція у довгостроковому періоді. Довгострокова рівновага фірми (економічний, графічний, аналітичний аналіз).

7. Економічна ефективність і монополістична конкуренція. Монополістична конкуренція та ефективність. Наслідки нецінової конкуренції для споживачів. Позитивні і негативні аспекти реклами. Надлишкова виробнича потужність і її наслідки для товаровиробника та суспільства в цілому.

Тема 4.4. Ринок факторів виробництва.

1. Теорія граничної продуктивності та попит на ресурси. Ринки факторів виробництва, їх функції в економіці. Утворення похідного попиту. Гранична продуктивність і попит на ресурси.

2. Зміни у попиті на ресурси, його еластичність. Оптимальне співвідношення ресурсів. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва. Фактори еластичності попиту на ресурси. Оптимальне співвідношення ресурсів. Правило мінімізації витрат.

3. Ціноутворення на ринку ресурсів. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Ринок праці. Характеристика досконалого конкурентного ринку праці. Граничний вигравш виробника від найманої праці. Обґрунтування рішення про наймання. Попит монополії на працю і монополістична рівновага. Монопольна влада продавців праці. Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати. Дискримінація на ринках робочої сили. Проблема еквівалентності праці.

4. Ринок капіталу. Капітал як ресурс тривалого використання, форми капіталу. Поняття позичкового процента, вплив його ставки на короткострокові інвестиційні проекти підприємців. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді Ризик в інвестуванні та оцінка надійності вкладень.

5. Ринок природних ресурсів. Земля як економічний ресурс: зміст, структура і особливості. Ціноутворення на відновлювані та не відновлювані природні ресурси. Ринок послуг землі та земельна рента. Орендна плата за землю. Ринок зелі та ціна землі.

ЗМ 5. РІВНОВАГА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКОВОЇ СИСТЕМИ.

Навчальні елементи (теми)

Тема 5.1. Загальна рівновага та економіка добробуту.

1. Часткова та загальна рівновага. Засади аналізу загальної рівноваги. Моделі загальної рівноваги: неокласична (Вальрасівська) та кейнсіанська. Аналіз загальної рівноваги, його етапи. Ефект зворотного зв'язку. Система рівнянь загальної рівноваги за Вальрасом.

2. Критерій та оптимум Парето. Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджуорта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Парето-оптимальний розподіл. Загальна рівновага за Парето. **3.** Теорія загальної рівноваги та політика у галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту. Перша та друга теореми економіки добробуту. Функція суспільного добробуту.

Тема 5.2. Інституціональні аспекти ринкового господарювання.

1. Зовнішні ефекти: негативні та позитивні зовнішні ефекти. Вади ринкового саморегулювання. Фактори неспроможності ринку. Негативні зовнішні ефекти (негативні екстерналії). Види негативних екстерналій. Види позитивних екстерналій. Методи державного регулювання зовнішніх ефектів.

2. Суспільні блага та ефективність. Споживчі властивості суспільних благ: Загальнодоступність, неконкурентність, невиключеність. Проблеми регулювання виробництва і споживання суспільних благ.

3. Оптимізація суспільного вибору. Економічна оцінка суспільних проектів. Функції держави у регулюванні ефективності суспільних проектів.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи.

Запропонований розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи відповідає навчальним планам підготовки бакалаврів за напрямками 6.030504 – „Економіка підприємства „ та 6.030509 – „Облік і аудит”

Таблиця 2.3.1. Розподіл часу за змістовими модулями.

А. Для напряму підготовки 6.030509 „О і А”.

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього кредит/ годин	Форми навчальної роботи				
		Лекц.	Сем., пр.	СРС	Інд. робота	Підсумк. контроль
ЗМ 1. Теорія поведінки споживача.	1,0 / 36	2	2	32	-	-
ЗМ 2. Попит, пропозиція, їх взаємодія та концепція еластичності	1,0 / 36	2	2	32	-	-
ЗМ 3. Теорія підприємства.	1,0 / 36	2	2	32	-	-
ЗМ 4. Теорія ринкових структур. Ринки факторів виробництва.	1,5 / 54	4	2	48	-	-
ЗМ 5. Рівновага та ефективність ринкової системи.	0,5 / 18	2	-	16	-	-
РАЗОМ	5,0 / 180	12	8	160		-

Б. Для напряму підготовки 6.030504 „ЕП”

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього кредит/ годин	Форми навчальної роботи				
		Лекц.	Сем., пр.	СРС	Інд. робота	Підсумков. контроль
ЗМ 1. Теорія поведінки споживача.	1,0 / 36	2	2	32	-	-
ЗМ 2. Попит, пропозиція, їх взаємодія та концепція еластичності	1,0 / 36	2	2	32	-	-
ЗМ 3. Теорія підприємства.	1,0 / 36	2	2	32	-	-
ЗМ 4. Теорія ринкових структур. Ринки факторів виробництва.	1,5 / 54	3	2	49	-	-
ЗМ 5. Рівновага та ефективність ринкової системи.	0,5 / 18	1	-	17	-	-
РАЗОМ	5,0 / 180	10	8	162	-	-

Таблиці 2.3.2. Розподіл часу лекційного курсу (заочна форма навчання):

А. Для напряму підготовки 6.030509 „О і А”.

Зміст	Кількість годин за напрямом (шифр, аббревіатура)
	6.030509 „О і А”
1	2
ЗМ 1. <u>Теорія поведінки споживача.</u>	2
1.Предмет і метод мікроекономіки.	0,5
2.Теорія граничної корисності і поведінка споживача.	0,5
3.Ординалістська теорія поведінки споживача.	0,5
4. Аналіз поведінки споживача.	0,5
ЗМ 2. <u>Попит, пропозиція, їх взаємодія. Концепція еластичності</u>	2
5. Попит і пропозиція, їх взаємовідносини.	1
6. Концепція еластичності.	1
ЗМ 3. <u>Теорія виробництва.</u>	2
1. Мікроекономічна модель підприємства.	-
2. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	1
3. Витрати виробництва.	1
ЗМ 4. <u>Теорія ринкових структур. Ринки факторів виробництва.</u>	4
1. Ринок досконалої конкуренції.	1
2. Монопольний ринок.	1
3. Олігополія і монополістична конкуренція.	1
4. Ринок факторів виробництва.	1
ЗМ 5. <u>Рівновага та ефективність ринкової системи.</u>	2
1. Загальна рівновага та економіка добробуту.	1
2. Інституціональні аспекти ринкового господарювання.	1
РАЗОМ	12

Б. Для напряму підготовки 6.030504 „ЕП”

Зміст	Кількість годин за напрямом (шифр, аббревіатура)
	6.030504 ЕП
1	2
ЗМ 1. <u>Теорія поведінки споживача.</u>	2
1.Предмет і метод мікроекономіки.	0,5
2.Теорія граничної корисності і поведінка споживача.	0,5
3.Ординалістська теорія поведінки споживача.	0,5
4. Аналіз поведінки споживача.	0,5
ЗМ 2. <u>Попит, пропозиція, їх взаємодія. Концепція еластичності</u>	2
5. Попит і пропозиція, їх взаємовідносини.	1
6. Концепція еластичності.	1
ЗМ 3. <u>Теорія виробництва.</u>	2
2. Мікроекономічна модель підприємства.	-
2. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	1
3. Витрати виробництва.	1
ЗМ 4. <u>Теорія ринкових структур. Ринки факторів виробництва.</u>	3
1. Ринок досконалої конкуренції.	1
2. Монопольний ринок.	0,5
3. Олігополія і монополістична конкуренція.	1
4. Ринок факторів виробництва.	0,5
ЗМ 5. <u>Рівновага та ефективність ринкової системи.</u>	1
1. Загальна рівновага та економіка добробуту.	0,5
2. Інституціональні аспекти ринкового господарювання.	0,5
РАЗОМ	10

Таблиця 2.3.3. Розподілу часу практичних занять (заочна форма навчання).

Для напрямів підготовки 6.030509 „О і А” та 6.030504 „ЕП”

Зміст	Кількість годин за напрямом (шифр, аббревіатура)
	6.030509 „О і А” 6.030504 „ЕП”
1	2
ЗМ 1. <u>Теорія поведінки споживача</u>	2
1.Предмет і метод мікроекономіки.	-
2.Теорія граничної корисності і поведінка споживача.	1
3.Ординалістська теорія поведінки споживача.	0,5
4. Аналіз поведінки споживача.	0,5
ЗМ 2. <u>Попит, пропозиція, їх взаємодія. Концепція еластичності</u>	2
5. Попит і пропозиція, їх взаємовідносини.	1
6. Концепція еластичності.	1
ЗМ 3. <u>Теорія виробництва.</u>	2
3. Мікроекономічна модель підприємства.	0,5
2. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	0,5
3. Витрати виробництва.	1
ЗМ 4. <u>Теорія ринкових структур. Ринки факторів виробництва.</u>	2
1. Ринок досконалої конкуренції.	0,5
2. Монопольний ринок.	0,5
3. Олігополія і монополістична конкуренція.	0,5
4. Ринок факторів виробництва.	0,5
ЗМ 5. <u>Рівновага та ефективність ринкової системи.</u>	-
1. Загальна рівновага та економіка добробуту.	-
2. Інституціональні аспекти ринкового господарювання.	-
РАЗОМ	8

2.4. Організація самостійної роботи студентів.

У процесі опанування модуля „Мікроекономіка” окрім лекційних та практичних занять (які є аудиторною роботою) значна роль належить самостійній роботі студентів. Самостійна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем мікроекономічного аналізу. Значною, особливо для студентів заочної форми навчання, є роль самостійної роботи студентів у підготовці до поточного (під час сесії) і підсумкового контролю знань й умінь.

На самостійну роботу відповідно навчальним планам підготовки бакалаврів заочної форми навчання за напрямом 6.030504 – „Економіка підприємства” припадає 162 години, а за напрямом 6.030509 – „Облік і аудит” припадає 160 годин. У таблиці 2.4.1. подано розподіл часу самостійної роботи за змістовими модулями та формами роботи.

Самостійна робота студентів заочної форми навчання при вивченні модуля „Мікроекономіка” передбачає й виконання індивідуального завдання, а саме написання контрольної роботи. Метою контрольної роботи є поглиблення і закріплення теоретичних знань з мікроекономічного аналізу, навчитися самостійно використовувати і узагальнювати теоретичні положення та інформаційні матеріали, формулювати власні погляди стосовно невирішених проблем і обґрунтовувати висновки і пропозиції, спрямовані на їх розв’язання.

Відповідно до змісту модуля „Мікроекономіка на контрольну роботу припадає 15 годин самостійної роботи.

Примітка: Варіанти контрольних робіт та методичні поради до її виконання докладно розглянуті у виданні: Тимофієва С.Б. Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни „Мікроекономіка” для студентів 2 курсу денної та 3 курсу заочної форм навчання напрямів підготовки: 6. 030504 „Економіка підприємства” та 6. 030509 „Облік і аудит”. – Х.: ХНАМГ, 2009.

Таблиця 2.4.1. Розподіл часу самостійної роботи за її формами :

А. Для напряму підготовки 6.030509 „О і А”.

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
1	2	3
ЗМ 1. <u>Теорія поведінки споживача.</u>	32	
1. Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	6	Конспект
3. Самостійна підготовка питань: „Криві Енгеля”. „Парадокс Гіффена”. „Надлишок споживача”.	7	Конспект
4. Розв’язання типових задач	10	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Вивчення літератури, складання плану контрольної роботи.	5	Конспект
ЗМ 2. <u>Попит, пропозиція, їх взаємодія. Концепція еластичності</u>	32	
1. Огляд основної та додаткової літератури	6	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	6	Конспект
3. Самостійна підготовка питань: „Ринковий попит, методика його визначення”. „Ринкова пропозиція, її чинники та визначення”. „Основні теоретичні підходи до встановлення рівноваги: модель Л.Вальраса та модель А.Маршалла”.	12	Конспект
4. Розв’язання типових задач	8	Відповіді у зошиті для практичних занять
ЗМ 3. <u>Теорія виробництва.</u>	32	
1. Огляд основної та додаткової літератури	6	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	6	Конспект
3. Розв’язання типових задач	5	Рішення у зошиті для практичних занять
4. Самостійна підготовка питань: „Модифікації виробничої функції”. „Закон спадної віддачі і динаміка витрат”.	10	Конспект
5. Написання контрольної роботи	5	Текст контрольної роботи
ЗМ 4. <u>Теорія ринкових структур. Ринки факторів виробництва.</u>	48	

Продовження табл.

1	2	3
1.Огляд основної та додаткової літератури	6	Конспект
2.Вивчення понятійного апарату змістового модулю	6	Конспект
3.Самостійний розгляд питань: „Крива ринкової пропозиції на конкурентному ринку на тривалому інтервалі та її можливі конфігурації (галузі з постійними, зростаючими, спадними витратами та їх комбінації).” „Досягнення та утримання ринкової влади монополістом у тривалому періоді”. „Інтерпретації дуополії – моделі Бертрана, Штакельберга”. „Похідний характер попиту на ресурси”, „Ринок праці за досконалої та недосконалої конкуренції на ринку ресурсів”	18	Конспект
4.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	8	Відповіді у зошиті для практичних занять
5.Розв’язання типових задач	8	Рішення у зошиті для практичних занять
ЗМ 5. <u>Рівновага та ефективність ринкової системи.</u>	16	
1.Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект
2.Вивчення понятійного апарату змістового модулю	2	Конспект
4.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
5.Розв’язання типових задач	3	Рішення у зошиті для практичних занять
6. Подання контрольної роботи на рецензування та її захист	5	Контрольна робота
РАЗОМ	160	

Б. Для напряму підготовки 6.030504 „ЕП”

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
1	2	3
ЗМ 1. <u>Теорія поведінки споживача.</u>	32	
1. Огляд основної та додаткової літератури	6	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	6	Конспект
3. Самостійна підготовка питань: „Криві Енгеля”. „Парадокс Гіффена”. „Надлишок споживача”.	10	Конспект
4. Розв’язання типових задач	5	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Вивчення літератури, складання плану контрольної роботи.	5	Конспект
ЗМ 2. <u>Попит, пропозиція, їх взаємодія. Концепція еластичності</u>	32	
1. Огляд основної та додаткової літератури	6	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	6	Конспект
3. Самостійна підготовка питань: „Ринковий попит, методика його визначення”. „Ринкова пропозиція, її чинники та визначення”. „Основні теоретичні підходи до встановлення рівноваги: модель Л.Вальраса та модель А.Маршалла”.	12	Конспект
4. Розв’язання типових задач	8	Відповіді у зошиті для практичних занять
ЗМ 3. <u>Теорія виробництва.</u>	32	
1. Огляд основної та додаткової літератури	6	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	6	Конспект
3. Розв’язання типових задач	5	Рішення у зошиті для практичних занять
4. Самостійна підготовка питань: „Модифікації виробничої функції”. „Закон спадної віддачі і динаміка витрат”.	10	Конспект
5. Написання контрольної роботи	5	Текст контрольної роботи

1	2	3
ЗМ 4. <u>Теорія ринкових структур. Ринки факторів виробництва.</u>	49	
1.Огляд основної та додаткової літератури	6	Конспект
2.Вивчення понятійного апарату змістового модулю	7	Конспект
3.Самостійний розгляд питань: „Крива ринкової пропозиції на конкурентному ринку на тривалому інтервалі та її можливі конфігурації (галузі з постійними, зростаючими, спадними витратами та їх комбінації).” „Досягнення та утримання ринкової влади монополістом у тривалому періоді”. „Інтерпретації дуополії – моделі Бертрана, Штакельберга”. „Похідний характер попиту на ресурси”, „Ринок праці за досконалої та недосконалої конкуренції на ринку ресурсів”	18	Конспект
4.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	8	Відповіді у зошиті для практичних занять
5.Розв’язання типових задач	8	Рішення у зошиті для практичних занять
ЗМ 5. <u>Рівновага та ефективність ринкової системи.</u>	17	
1.Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект
2.Вивчення понятійного апарату змістового модулю	2	Конспект
3.Самостійний розгляд питань: „Квазіоптимум ринкової системи”. „Перша та друга теореми економіки добробуту”. Адміністративне регулювання зовнішніх ефектів. Приватне вирішення проблеми зовнішніх ефектів. „Трагедія общин”.	4	Конспект
4.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
5.Розв’язання типових задач	2	Рішення у зошиті для практичних занять
6.Подання контрольної роботи на рецензування та її захист	5	Контрольна робота
РАЗОМ	162	

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Таблиця 2.5.1. Засоби і форми поточного контролю (Контрольні роботи, тестування та ін.)

Види контролю та їх стислий зміст	Обсяг у годинах	
	Денне навчання	Заочне навчання
1. Тестування		1,0
2. Виконання та захист контрольної роботи		15,0

Таблиця 2.5.2. Засоби і форми підсумкового контролю

Види контролю та їх стислий зміст
1. Іспит за екзаменаційними білетами, які включають два теоретичні питання, задачі.

2.6. Порядок та критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів.

Педагогічний контроль є обов'язковим елементом навчання як складової процесів освіти, пізнання. Контроль – це система перевірки і оцінювання результатів навчання, тобто контроль знань, умінь і навичок студентів як результату вивчення модуля „Мікроекономіка”. Практика і чисельні наукові дослідження підтверджують стимулюючу роль різноманітних видів контролю у мотиваційній поведінці студентів.

Для визначення рівня знань, умінь і навичок студентів при вивченні модуля „Мікроекономіка” використовуються наступні форми і методи контролю:

- Поточний контроль за результатами самостійного вивчення змістових модулів передбачає виявлення рівня засвоєння студентом лекційного матеріалу і вміння використовувати його для вирішення практичної ситуації, приводиться на практичних заняттях під час сесії у вигляді письмової роботи, яка передбачає тестування і розв’язання задач:

(Приклад завдання поточного контролю Додаток 1).

- Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях, передбачає оцінку систематичності та активності роботи студента при обговоренні питань тієї чи іншої теми.
- Підсумковий контроль. За умовами кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускаються студенти заочної форми навчання, які написали і захистили контрольну роботу. Відвідували лекційні та практичні заняття. Підсумковий контроль здійснюється за екзаменаційними білетами у письмовій формі у п’ятому семестрі (Приклад екзаменаційного білету Додаток 2).

Одним з елементів рейтингової системи є тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів, який дозволяє ефективно і об’єктивно оцінювати успішність студентів є тестовий контроль.

Тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів дозволяє ефективно й об’єктивно оцінювати успішність студентів. Критерії оцінювання тестових завдань залежать від їх типу. *Тест-завдання закритої форми* різняться за принципами побудови і відповідно мають і різні оцінювальні бали. Прості альтернативні тест-завдання оцінюються 1 бал. Тест-завдання з простим множинним вибором за принципом класифікації оцінюються в 2 бали. Тестові завдання з множинним вибором за принципом кумуляції оцінюються в 2 бали. Тестові завдання з множинним вибором за принципом циклічності оцінюються

в 2 бали. Тестові завдання за принципом подвійної альтернативи оцінюються в 2 бали. Тестові завдання на відповідність(на асоціативні зв'язки) дають можливість установити знання фактів, взаємозв'язків і знання термінології, позначень, методик тощо. Оцінюються в 2 бали одна правильна відповідь. Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку оцінюються в 5 балів. Тестові завдання, побудовані за принципом запитань із множинними відповідями. Тестові завдання з множинними відповідями „правильно-неправильно” оцінюються в 5 балів.

Тестові завдання на визначення причинної залежності оцінюються такі тест завдання в 5 балів. Тест-задачі передбачають перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки й прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів у певних виробничих ситуаціях. Оцінюються такі тест-завдання в 5 балів. Графічні завдання передбачають перевірку навиків графічного мислення та вміння образно представляти ту чи іншу вербальну ситуацію. Оцінюються залежно від складності завдання (графіку) від 3 до 7 балів.

Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді. Оцінюються – в 1 бал - одне правильно вставлене слово, позначення, показник тощо. При написанні формул 3—5 балів в залежності від складності формул.

Розв'язання задач передбачає перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки та прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів в певних виробничих ситуаціях. Оцінюються такі завдання від 5 до 10 балів, в залежності від складності задачі.

Отримані при вимірюванні різними методами й за різні види робіт (написання та захист контрольних робіт, розв'язання задач, результати тестування) оцінки, бали, відсотки складають врешті комплексну підсумкову (екзаменаційну) оцінку.

Студент отримує оцінку „відмінно”, якщо він засвоїв основні поняття і категорії; вільно оперує необхідним науковим матеріалом; може самостійно аналізувати фактичний та науковий матеріал і робити узагальнення; може

проаналізувати теорії, погляди, факти, що відображені в літературі; вільно володіє матеріалами; дає обґрунтовані відповіді на всі питання.

Студент отримує оцінку „добре”, якщо він засвоїв поняття, але в ряді випадків є неточності; оперує необхідним матеріалом, але зустрічаються неточності; може самостійно аналізувати фактичний матеріал, але узагальнення викликає труднощі; дає відповіді на всі питання, але проблеми висвітлюються не повністю; відповіді дає на всі питання, але матеріал одного з питань не повністю розкриває проблему, є неточності.

Студент отримує оцінку „задовільно”, якщо він засвоїв поняття і категорії нечітко, не послідовно; відчувається недолік знання наукового і фактичного матеріалу; може переказати учбовий матеріал з елементами практичного аналізу; відповіді на запитання дає не повні, допускає вагомі помилки.

Студент отримує оцінку „незадовільно”, якщо він не засвоїв основні поняття й категорії; не знає наукового і фактичного матеріалу; може лише переказувати учбовий матеріал; не може обґрунтувати відповіді на жодне питання; не може відповісти на питання екзаменаційних білетів

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Базилевич В.Д. Мікроекономіка: підручник. К.: Знання, 2007. – 677 с.	1 – 5
2. Задоя А.О. Мікроекономіка. Курс лекцій та вправи. – К.: Знання, 2002. – 211 с.	1 – 5
3. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов, -- 2-е изд., зим. – М.: Норма, 2005. – 560 с.	1 – 5
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1. Гальперин В.М., Игнатьев С.М., Моргунов В.И. Микроэкономика: Учебник в 2-х частях. СПб.: Питер, 2001. – с.	1 – 5
2. Макконнелл К., Брю С. Экономикс. Принципы, проблемы и политика. – М.: Инфра, 2000. – с.	1 – 5
3. Овчинников Г Микроэкономика, Конспект лекций. – СПб.: Питер, 2000. – с.	1 – 5
4. Сборник задач по микроэкономике к «Курсу микроэкономики» Р.М. Нуреева / Гл. ред .д.эк.н., проф, Р.М. Нуреев. – М.: Норма, 2004. – с. 432	1 – 5
5. Селищев А.С. Практикум по микроэкономике. – СПб.: Питер, 2006. – 208 с.	1 – 5
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1 Тимофієва С.Б., Шекшуєв О.А. Мікроекономіка. Тексти лекцій та завдання до основних тем курсу (для студентів усіх форм навчання економічних спеціальностей). – Х.: ХНАМГ, 2004.- 143 с.	1 – 5

2 .Тимофієва С.Б., Стадник Г.В. Тестовий контроль знань, умінь і навичок з модуля «Мікроекономіка». Тестові завдання за змістовими модулями (для студентів усіх форм навчання напрямів підготовки «Облік і аудит» та «Економіка підприємства». Х.: ХНАМГ, 2007. (№644)	1 – 5
Тимофієва С.Б. Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни «Мікроекономіка» (для студентів 2 курсу денної та 3 курсу заочної форм навчання напрямів підготовки: 6.030504 „Економіка підприємства” та 6.03509 „Облік і аудит”). – Харків: ХНАМГ, 2009 – 120 с.	1 – 5
4. Ресурси інтернет	
Цифровий репозиторій ХНАМГ: http://eprints.ksame.kharkov.ua .	1 – 5
http://www.bank.gov.ua .	1 – 5
http://www.kmu.gov.ua	1 – 5
http://www.me.gov.ua	1 – 5
http://www.minfin.gov.ua	1 – 5
http://www.ssmsc.gov.ua	1 – 5
http://www.worldbank.org.ru	1 – 5
http://www.ukrstat.gov.ua	1 – 5
Ліга Бізнес Ін форм // www.liga.net	3 – 5
Нормативні акти України // www.nau.kiev.ua	3 – 5

Оберіть правильну відповідь.

1. Яке твердження є невірним:

- А. $MR = AR$ при максимальному значенні AR .
- Б. AR зростає до тих пір, поки зростає MR .
- В. AR досягає максимуму до того, як TR стає максимальним.
- Г. TR максимальний при $MR = 0$.

2. Фірма почала використовувати метод прискореної амортизації, у зв'язку з чим:

- А. Загальні витрати не зміняться.
- Б. Збільшаться тільки середні змінні витрати.
- В. Граничні витрати залишаться незмінними.
- Г. Усі перелічене невірно.

3. У довгостроковому періоді:

- А. Всі витрати змінні.
- Б. Всі витрати постійні.
- В. Змінні витрати ростуть швидше, ніж постійні.
- Г. Постійні витрати ростуть швидше, ніж змінні.
- Д. Всі витрати виступають як неявні.

4. Лінія довгострокових витрат завжди:

- А. Пересікає вісь ординат.
- Б. Огиає криву STC знизу.
- В. Пересікає вісь абсцис.
- Г. Огиає криву STC зверху.

IV. Побудуйте графік:

- 1. Загального продукту.
- 2. Середніх витрат.

ХНАМГ

(назва навчального закладу)

Напрямок підготовки : **6.030509 – „Облік і аудит”.**Навчальний предмет: **Мікроекономіка**

Семестр 6

Екзаменаційний білет № 1.

1. Еластичність попиту, її коефіцієнти, методика їх обчислення.
2. Монополістична конкуренція та ефективність.
3. Розв'язання задач.

Задача 1.

Дані таблиці характеризують криву байдужості споживача. Намалюйте цю криву, виходячи з того, що ціни товарів А та В, становлять відповідно 1,5 та 1 грн., а споживач має намір витратити 24 грн. Додайте до графіка відповідну бюджетну лінію. В якій комбінації споживач придбає товари А та В?

Таблиця

Одиниць товару А	16	12	8	4
Одиниць товару В	6	8	12	24

Задача 2.

Попит та пропозиція задані аналітично: : $Q_D = 300 - p$; $Q_s = 30 + 8p$.

Визначити параметри рівноваги на даному ринку. Проаналізуйте ситуацію на ринку даного товару, якщо буде встановлено фіксовані ціни: а) на 10 % більше за рівноважну; б) на 5 % нижче за рівноважну.

Затверджений на засіданні кафедри

Економічної теорії протокол № 7 від 5 травня 2009 р.

Зав. кафедрою

Решетило В.П.

Екзаменатор

Тимофієва С.Б.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма та робоча програма навчальної дисципліни „Мікроекономіка” для студентів 3 курсу заочної форми навчання напряму підготовки: 0501 (6.030509 „Облік і аудит” та 6.030504 „Економіка підприємства”).

Укладач: Світлана Борисівна Тимофієва

План 2009, поз. 480Р

Підп. до друку 20.05.09	Формат 60 x84/1/16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 1,9	Обл.-вид.арк. 2,2
Замовл. №4480	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, вул.. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ
61002, Харків, вул.. Революції, 12